

Пише: Дарко Бабић
четвртак, 04 јун 2009 12:40

Регистарски број возила из става 1. овог члана састоји се од цифара „0 до 9“ и комбинација слова на две позиције. Слова регистарског броја су сва слова латиничног писма и латинична слова: „X“, „Y“ и „W“.

Правилник о регистрацији моторних и прикључних возила, члан 26, *Сл. гласник РС, б. 130/2007 и 17/2008*

Србија међу словима

Србија ове године треба да добије нове регистарске ознаке. Њихов нацрт је направљен и правилних о њиховом увођењу је донесен, заједно са низом нелогичности. Највећи број њих је везан за језик и писмо. Досадашња пракса у Србији (и бившој Југославији) била је да се двословна ознака извлачи из имена наших насеља, која су са српског језика пресловљавана на хрватски језик. Код нас се уврежило једно чудно мишљење да се пресловљавање српских именица (чиме оне волшебно постају разумљиве свим странцима овога света) може вршити искључиво на хрватски језик користећи се хрватским правописом и хрватским писмом. Због тога су Министарству унутрашњих послова неопходна следећа Гајева слова „Ć“, „Č“, „Đ“, „Š“ и „Ž“.

Термин „пресловљавање“ јесте новијег датума и односи се на претварање одређеног записа из нелатиничног система у латинични. У овом контексту свет се дели на латинични и нелатинични. Латинични свет, у који спадају Пољска, Немачка, Турска, Хрватска, нема потребу за пресловљавањем, јер и сами пишу (у овом случају изведеном) латиницом. Нелатинични свет, међутим, попут Израела, Кине, Русије, Грчке, Грузије има задатак да своје појмове пресловљава и они то чине, јер то од њих захтевају међународни прописи. Они то свакако не раде користећи се гајевицом и хрватским правописом већ енглеским алфабетом, уз поштовање енглеског правописа.

Србија је једна посебна земља, вазда је и била. Њена посебност се огледа и у томе што

она као нелатинична држава (ко не мисли тако нека погледа члан 10. Устава Републике Србије), своје појмове за међународни промет исписује на латиници тако што употребљава хрватску верзију латиничног писма по правопису хрватског језика за разлику од нелатиничног, рецимо, арапског света који за пресловљавање користи енглеска правила писања и самим тим неизоставни енглески алфабет.

Србија се није позабавила пресловљавањем појмова онако како то чини остатак нелатиничног света. Тако, по овом правилнику, двословне ознаке регистарских подручја исписујемо и са изведеним латиничним словима, јер држава до сада није усвојила правила као што је престижни свет то учинио – тако да још увек не знамо како језички да пресловимо Шабац, Вршац, Чачак и друга места која се узимају за носиоце регистарских подручја.

У сенци слова „Q“

Латинично писмо које нам предлаже наша држава јесте једна крња верзија рачунарске хрватске-виндоуз латинице. „Хрватска-виндоуз латиница“ се састоји од 26 слова енглеског алфабета и 5 Гајевих слова хрватске абецеде (Ć, Č, Đ, Š и Ž) што у укупном збиру даје 31 слово. Другим речима, „хрватска-виндоуз латиница“ се састоји од 27 слова Гајеве латинице и 4 слова енглеског алфабета (Q, W, Y и X).

Оно што наша држава предлаже јесте исто то, само без фамозног слова „Q“. Ова одлука се заснива на пракси која нам долази из земље која је синоним за врхунске ауто-путеве и највише аутомобилистичке стандарде – уједно и чланице Европске уније – Немачке. Јер slovo „Q“ јесте слично слову „O“, што може бити отежавајући проблем код камера које имају програм за препознавање регистарске ознаке. За људе то често зна бити још већи проблем. До сада нисам разговарао ни са једним типографом о томе да ли је, и колико, наш словолик (фонт) за таблице (не)практичан, али знам да су Немци развили посебан словолик који употребљавају на својим таблицама и тако решили многе техничке проблеме. На овај начин, власник аутомобила је онемогућен да физички изврши преправку слова и бројева како би себе на неки начин учинио „невидљивим“ у саобраћају.

Оно што буну јесте следеће. Којим методама су наши писци правилника дошли до закључка да је сличност између слова „Q“ и „O“ већа и проблематичнија, него што је то код сличности између „R“ и „P“, „E“ и „F“, или између „G“ и „C“ – и тако даље. Обашка што

Пише: Дарко Бабић
четвртак, 04 јун 2009 12:40

Немци практично не користе своја „оплеменења“ латинична слова „Ä“, „Ö“ и „Ü“. По том принципу ни ми не би требало да користимо „Č“, „Ć“, „Đ“, „Š“ и „Ž“, јер неко у једном дану може од своје регистарске ознаке *BG 381 – CD* да начини још пет различитих комбинација. Признаћете, то може бити врло практично за оне који су у бекству од закона.

Творци овог правилника не могу се извлачити позивањем на „праксу Хрватске“, јер су званичним избацивањем слова „Q“ показали да су упућени у ову проблематику. Будући да у двословној ознаци пресловљених назива регистарских подручја нема шансе да се нађе слово „Q“, јер се пресловљавање врши по правилима хрватског правописа, тог слова се било лако одрећи. Остала спорна слова, међутим, нису подвргнута брижљивој типографској обради њихов статус у многоме остаје нејасан.

Диктатура мањине

Поставља се и следеће питање: због чега држава Србија излази у сусрет хрватској и бошњачкој националној мањини тако што међународном латиничном писму регулисаном по Бечкој конвенцији о друмском саобраћају из 1968. године додају карактеристична слова хрватског националног писма (Ć, Č, Đ, Š и Ž)? Због чега се на истоветан начин није изашло у сусрет Албанцима, Мађарима, Румунима и Словацима, тако што би се међународној латиничној абецеди додала слова која су карактеристична за национална латинична писма наведених мањина? (види табелу)

језик

изведена латинична слова

напомена

албански

Језичке недоумице око нових регистарских ознака

Пише: Дарко Бабић
четвртак, 04 јун 2009 12:40

ЏЕ

бошњачки

ЏЏЂЏŽ

мађарски

АЕЉЉЉЉЉЉ

ромски

ЏЏЏŽ

Статус тренутног ортографског стања – на помолу усвајање латиничног састава од 27 знакова

Језичке недоумице око нових регистарских ознака

Пише: Дарко Бабић
четвртак, 04 јун 2009 12:40

румунски

ĂĂÎȘȚ

словачки

ÄÄČĎÉĹĽŇŇÖÖŠŤÚÝŽ

хрватски

ČĆĐŠŽ

црногорски

ŠĐŽČĆŽŚ3

Црногорски језик за сада у Србији нема статус регионалног, нити мањинског језика, али може

Како што се да видети сва ова карактеристична национална латинична слова користе дијакритичке знакове како би се задовољиле потребе језика коме припадају. Али овим словима нема места на нашим таблицама, као што у Немачкој нема превише места за њихова умлаутизована слова – „Ä“, „Ö“ и „Ü“. Таблице су кроз међународне прописе тако дизајниране да нема много „луфта“ ни за какве тачке и кваке. Наспрам тога, обратите пажњу следећи пут када будете угледали чачанске регистарске таблице. Квака је стишњена.

Из овога лако можете да видите која се национална мањина у овој држави држи као мало воде на длану. Када се енглеском алфабету додају одређена слова, лако се да препознати о каквом се лобију ради. Мада, ако се цитирани правилник боље погледа видеће се да се на основу ређања слова може закључити да је гајевици придодато још три слова енглеске латинице. У бити то је „проширена“ гајевица.

На овај начин само Хрвати и Бошњаци као национална мањина у Србији уживају повлашћеност.

У заштиту националног писма

Латиница (гајевица) је у међународним стандардима заведена као хрватско писмо.

Пише: Дарко Бабић
четвртак, 04 јун 2009 12:40

Српски језик је језик ћириличног писма и као такав је, не само стандардизован у неким међународним организацијама, већ и потврђен највишим правним актом Србије. За Србију би било природно да се определи за неку од варијанти коју су примениле нелатиничне чланице Европске уније, Бугарска и Грчка. У току је израда званичне петиције Министарству унутрашњих послова која захтева да се наведени проблеми отклоне са обрасца нових регистарских ознака. Иза овог протеста је за сада стала само политичка странка „Ниједан од понуђених одговора“, на чијем челу је Никола Тулимировић.

Ово, дакако, нису једини проблеми са предложеним правилником. На пример, од понуђене варијанте далеко је целисходније да се примени позната британска пракса да се на задњој страни аутомобила нађе жута, док би на предњој била бела таблица са регистарском ознаком. То утиче на безбедност, а она је на првом месту. Постоји још низ неправилности и неусклађености са међународним конвенцијама, о којима ће свакако бити речи на другом месту. Међутим, питање неправедног потискивања српске ћирилице са службених регистарских ознака и њена скандалозна замена потпуно неодређеном и нестандардизованом „проширеном гајевицом“ свакако представља најозбиљнији, не само културолошки, него и технички проблем који нови правилник намеће. При томе је од највећег значаја да се ове грешке отклоне пре него што нове регистарске ознаке постану реалност, а њихова замена постане скупа и непрактична.